

L'ACOMPANYAMENT INTEGRAL COM A MODEL DE QUALITAT PER A LES UNITATS D'ESCOLARITZACIÓ COMPARTIDA

COMISSIÓ D'UNITATS D'ESCOLARITZACIÓ COMPARTIDA FEDAIA

Versió preliminar del document
Desembre 2012

0. PRESENTACIÓ.....	5
1. INTRODUCCIÓ.....	7
2. PERFIL DE L'ALUMNE.....	8
3. OBJECTIUS DE LA UEC.....	10
3.1 OBJECTIU GENERAL.....	10
3.2 OBJECTIUS ESPECÍFICS.....	10
4. METODOLOGIA.....	12
4.1 PRINCIPIS METODOLÒGICS.....	12
4.2 IMPLEMENTACIÓ METODOLÒGICA.....	13
5. ORGANITZACIÓ I ESTRUCTURA DE LES UEC.....	16
5.1 RÀTIO I ORGANITZACIÓ DELS GRUPS.....	16
5.2 ESTRUCTURA DE L'EQUIP EDUCATIU I PERFILS PROFESSIONALS...	16
5.3 SEGUIMENT INDIVIDUALITZAT I DERIVACIÓ.....	18
5.4 ESCOLARITZACIÓ COMPARTIDA.....	19
6. EL TREBALL EN XARXA.....	20
7. ELEMENTS DE QUALITAT.....	22
8. AGRAÏMENTS.....	26

0. PRESENTACIÓ

La FEDAIA, **Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i l'Adolescència**, és la federació que agrupa a Catalunya el conjunt d'entitats d'infància, adolescents i famílies en situació de risc social o desemparament. Nascuda l'any 1996, està formada per més de 85 entitats que atenen a més de 35.000 infants i 19.000 famílies a través de serveis en l'àmbit de l'acció social, l'educació, la formació prelaboral i l'atenció a les famílies, com per exemple de centres d'acollida residencial i familiar, adopció, pisos assistits, punts de trobada, maternals, centres oberts, serveis de teràpia, UEC i PQPI, entre d'altres.

En aquest àmbit, **és l'agent social referent a Catalunya** i treballa amb el suport, la col·laboració i el reconeixement de les diferents organitzacions del tercer sector i les diferents administracions competents. Forma part del tercer sector social, d'importància creixent a Catalunya, que està format per totes aquelles entitats no lucratives que actuen en el camp social.

La FEDAIA, al llarg de 15 anys, ha contribuït intensament en la millora de la qualitat de vida d'aquests infants, fent una gran tasca en la cura, atenció, educació, prevenció i protecció dels nens i joves més vulnerables i de les seves famílies.

En data 17 de setembre de 2009 l'Assemblea General de socis va aprovar el Pla Estratègic 2009-2012 de la Federació, amb l'objectiu de revisar i redefinir les línies d'actuació actuals, per adaptar-les de manera que aquestes responguin als canvis de l'entorn, a les noves exigències socials, a les necessitats actuals, dels infants, adolescents, joves i les seves famílies i a les expectatives de les entitats federades.

Un procés participatiu intens, que va comptar amb la implicació de la Junta Directiva i dels representants de les entitats membres, va ser el necessari per definir i acordar la missió, visió, valors i les línies estratègiques de la Federació que tot plegat dibuixen el camí a seguir a partir d'ara. Un camí on la **FEDAIA assumeix la missió d'avançar en els drets de la infància i l'adolescència**, tant a nivell personal, social com a polític, mitjançant un model d'actuació que garanteixi la qualitat de vida de la infància, l'adolescència i les famílies a Catalunya, especialment dels més vulnerables.

Tot assumint el compromís de treballar i promoure en el si de la Federació els valors de: **Qualitat, Innovació, Participació, Canvi Social, Responsabilitat, Compromís i Professionalitat** que, acompanyats d'un seguit d'accions estratègiques, emmarquen la nostra feina per aquests propers quatre anys.

Cal destacar però, una de les iniciatives considerades com a prioritària pels membres de la Federació i en què es sustenta aquest document que us presentem: **Definir models de qualitat tècnics per als serveis que agrupa la Federació.**

La promoció d'estàndards de qualitat de les entitats associades, potenciant el treball en xarxa i la comunicació interna i responent amb models d'atenció vàlids davant les necessitats creixents i canviants de la infància, adolescència i joventut, especialment la més vulnerable, forma part dels nostres objectius estratègics.

"L'acompanyament integral com a model de qualitat per a les Unitats d'Escolarització Compartida" ha estat fruit d'un llarg treball de debat i reflexió d'un grup de professionals de llarga trajectòria de treball en serveis d'Unitats d'Escolarització Compartida que han decidit, en el si de la comissió de UEC de la FEDAIA, compartir el seus models de treball, aspectes tècnics i econòmics, models de funcionament i programes, per avançar i consensuar allò que és una realitat de treball des d'un servei social preventiu basat en la qualitat d'atenció als infants, adolescents i joves.

La Junta Directiva, les comissions de treball, les entitats membres i l'equip tècnic de la Federació ens comprometem a continuar treballant per avançar i garantir un model de qualitat en les actuacions i serveis adreçats a aquests infants amb la participació activa de totes les entitats i persones implicades, i que doni noves respostes a les noves necessitats.

Tots junts construïm un futur per a la infància, l'adolescència, els joves i les seves famílies.

1. INTRODUCCIÓ

Les entitats de FEDAIA que treballem en intervenció amb adolescents i joves amb problemes d'inadaptació al medi escolar, hem vist necessari fer una reflexió compartida sobre el model desenvolupat fins ara en les Unitats d'Escolarització Compartida en un moment en que està a les portes un nou canvi en la llei d'educació que afecta significativament al col·lectiu d'adolescents que són atesos en aquest servei.

En la reflexió descobrim i ressaltem aquells elements sòcio-educatius que des de l'experiència contrastada d'aquests anys han generat una bona resposta a les necessitats educatives del col·lectiu destinatari de les UEC i que d'alguna manera s'han convertit en imprescindibles a l'hora de pensar en qualsevol model d'intervenció en aquest col·lectiu.

L'atenció personalitzada a través de plans educatius individualitzats, treballar amb un objectiu inclusiu retornant el màxim d'alumnes a la formació reglada, la implicació de tots els agents que intervenen en el procés educatiu, compartir la responsabilitat educativa amb les famílies, treballar amb equips cada vegada més professionals i preparats han generat un model d'atenció a la diversitat de qualitat que des d'un procés de millora contínua i de dignificació de les condicions dels professionals pot continuar sent un espai educatiu recuperador, motivador i orientador dels adolescents amb problemes d'adaptació al Sistema educatiu.

La situació tan canviant del nostre país té una repercussió directa sobre els adolescents i joves i la seva expectativa de futur, sobretot els que queden amb baixa qualificació; ens obre sens dubte a nous reptes i ens farà canviar, millorant, la resposta actual. L'aprenentatge permanent d'aquests últims anys ens fa estar en procés de recerca. Per això la reflexió sobre el model de UEC de les entitats de FEDAIA ens obre automàticament a pensar en què hem de canviar de la resposta actual.

2. PERFIL DE L'ALUMNE

El projecte UEC es dirigeix a un col·lectiu d'alumnes que es troba en l'adolescència. Es parla sovint de la "crisi" de l'adolescència, senyalant així una etapa de la vida especialment conflictiva. Trobem el seu inici en la irrupció de la pubertat amb els ràpids canvis que es produeixen a nivell físic. Aquest canvis comporten també un replantejament de la manera de pensar, de fer i de ser. Es produeix un allunyament dels seus referents adults i se'n qüestiona l'autoritat. Es desestabilitza el funcionament normal de l'adolescent i la seva manera d'interpretar la realitat.

Les respostes que se'ls hi donen des del mitjà familiar i educatiu no sempre són suficients per resoldre aquestes qüestions i cadascú haurà de trobar les seves pròpies. Per això l'adolescència sol ésser un període angoixant, crític, en el que poden sorgir conductes i símptomes diversos que no han de ser forçosament considerats com a patològics.

En el col·lectiu d'alumnes al qual ens dirigim es reproduïxen, incrementades, totes aquestes circumstàncies. Les dificultats que presenten estan tenint ja serioses conseqüències per a les seves vides. El rebuig als aprenentatges i les conductes anomenades de risc els han apartat d'una normal escolarització i arriben a les UEC amb la fe en ells mateixos i l'esperança en el seu futur força minvats.

Constatem sovint que els seus problemes d'avui tenen arrels en unes infàncies amb moltes dificultats en el mitjà familiar i no sempre prou cuidades en el mitjà educatiu. La manca d'ideals, d'aspiracions en la vida, el rebuig a l'esforç, la recerca immediata de la satisfacció, la incapacitat per a la reflexió i la manca de sentit de la responsabilitat ens assenyalen un desenvolupament personal molt feble que compromet seriosament el seu futur personal i social.

L'alumne UEC, a més, té una problemàtica detectada d'inadaptació al medi escolar i unes necessitats educatives especials derivades d'un retard en els aprenentatges. Mostren alguna de les característiques següents:

- Desajustaments conductuals greus
- Absentisme injustificat
- Rebuig escolar
- Existència continuada de conductes contràries a les normes de convivència del centre
- Manca de competències bàsiques
- Baixa autoestima i baixa tolerància a la frustració
- Trastorns per un dèficit d'atenció i comportament pertorbador
- Negativisme desafiant (hostil desafiant, agressiu físicament i verbal...)
- Conductes delictives o amb risc de tenir-les
- Dificultat de relació amb els iguals i els adults, falta de contenció
- Desordre vital que provoca desequilibris emocionals i afectius

3. OBJECTIUS DE LA UEC

3.1 OBJECTIU GENERAL

L'objectiu general de les Unitats d'Escolarització Compartida és garantir un **acompanyament integral** dels alumnes en el seu procés maduratiu. A més, volem que desenvolupin aquelles competències bàsiques que els possibilitin **l'obtenció del GESO** així com la continuïtat dins del **sistema educatiu reglat i/o no reglat** o bé l'accés a la vida activa mitjançant un currículum, una organització de les activitats i del temps educatiu **adaptats** a les seves necessitats.

3.2 OBJECTIUS ESPECÍFICS

Arribar a l'objectiu general implica que **l'alumne** aconsegueixi progressivament els següents objectius específics:

1. Aconseguir un grau òptim **d'assistència** i evitar **l'abandonament** escolar prematur.
2. **Normalitzar conductes** tals com l'acceptació de l'autoritat i els límits a l'aula, treballar hàbits d'ordre, organització i higiene, establir relacions constructives, per donar suport al seu procés de socialització.
3. Desenvolupar les **estratègies d'aprenentatge** que possibilitin la construcció del coneixement necessari per aconseguir les competències educatives requerides.
4. Motivar i adquirir estratègies per al seu **creixement personal** treballant especialment l'autoconeixement, la millora de l'autoestima i la presa de decisions.
5. Assolir els **objectius i competències bàsiques de l'etapa** per poder aconseguir el títol de Graduat en Educació Secundària.

6. Adquirir els hàbits, habilitats i destreses que els possibilitin **reincorporar-se a un programa formatiu** i poder-lo realitzar amb èxit.
7. **Rebre una orientació** personal, acadèmica i professional especialment en el procés de transició a la vida adulta.
8. Ajudar a què la **família** aconseguixi progressivament **coresponsabilitzar-se** de la funció educadora.

4. METODOLOGIA

4.1 PRINCIPIS METODOLÒGICS

Compartim uns principis que la FEDAIA ja va definir a l'any 2005 i que han orientat l'actuació i millora de les Unitats d'Escolarització Compartida de la Federació al llarg d'aquests últims anys.

Principi d'atenció a la diversitat

- Treballar amb la diferència, com a principi enriquidor, no discriminador de la persona.
- Educar per acceptar la diferència.
- Establir estratègies de treball directe i diverses que s'adeqüin a les capacitats i les necessitats de la persona.

Principi d'educació alternativa i especialitzada

- El plantejament d'una metodologia diferent i motivadora.
- L'establiment d'estratègies directes, innovadores i eficaces que permetin acabar amb les experiències de fracàs i bloqueig en l'àmbit formatiu.
- La creació de relacions educatives creatives i facilitadores de nous processos d'aprenentatge.
- El treball per a la creació d'espais educatius que generin reptes i entusiasme en els alumnes.
- Facilitar la presa de contacte de l'alumne amb tècniques, eines i materials diferents que els hi facilitin prendre consciència de les seves pròpies capacitats i definir les seves inclinacions a nivell laboral.

Principi de prevenció

- Creure en la possibilitat de canvi i millora de la persona.
- Orientar la tasca des d'una perspectiva de futur.
- Crear un ambient que aculli l'alumne i el possibiliti desenvolupar les seves capacitats.

Principi d'integració

- L'objectiu de tota acció educativa és que la persona pugui desenvolupar-se amb normalitat dins la societat.
- Que la persona adquireixi les habilitats i les capacitats personals, socials i laborals per a la incorporació dins la societat.
- Garantir les mateixes oportunitats a l'hora de poder accedir a les acreditacions acadèmiques, i a la posterior inserció social i laboral.

Principi de treball en xarxa

- Projecte ubicat en un context local que, a través del treball en xarxa, participa, col·labora i es coordina amb tots els altres recursos existents per ajudar a optimitzar el treball realitzat amb els diferents usuaris.
- Com a criteri d'actuació per garantir que la UEC és un pas entremig del "contínuum" que suposa el procés de creixement i maduració de la persona.

Principi de millora contínua

- Gestió que garanteixi, amb criteris de qualitat, les condicions òptimes per realitzar adequadament el treball encomanat.
- Facilitar la participació dels professionals en activitats de formació permanent, sobretot quan aquestes reverteixin en un benefici per al projecte.
- Realitzar anàlisis freqüents del treball professional mitjançant la reflexió en comú sobre la pràctica i des d'una perspectiva d'investigació en l'acció.

4.2 IMPLEMENTACIÓ METODOLÒGICA

Les UEC es caracteritzen per l'atenció personalitzada dels alumnes, diàriament i en les diferents vessants dels plans educatius:

- A **nivell acadèmic i formatiu**, reforçant els aprenentatges competencials, oferint-los-hi el suport emocional i afectiu necessari.

- A partir del pla **d'orientació personal** de cada alumne, per tal d'aconseguir la implicació del mateix en el seu procés formatiu i afavorir així una adequada transició a la vida adulta en entorns normalitzats.
- Amb l'**elaboració de l'itinerari formatiu** dels alumnes, a partir de la seva evolució personal, la seva edat, els seus interessos, les motivacions, les capacitats i, el grau d'adquisició de les competències treballades, així com la consecució dels objectius previstos dins el seu pla individualitzat de treball.

Entenem aquesta **atenció educativa com un procés** que comença en el moment que un alumne ens arriba **derivat**; el primer pas és una acollida incondicional del noi/a, independentment dels informes previs que es puguin tenir del mateix.

Per això, l'eix vertebrador de l'activitat que es desenvolupa a les UEC és la **TUTORIA**, entesa aquesta com el seguiment individualitzat i personalitzat dels alumnes. Des del primer moment, se li assigna un educador tutor i es comença a treballar la creació de vincles, necessaris per afavorir qualsevol tipus d'intervenció, utilitzant el diàleg educatiu amb cadascun dels nois/noies, treballant la reflexió davant diferents situacions que es van presentant en el dia a dia. Tot això fa que els alumnes es sentin part important en tot el procés, se'ls tingui en compte i se'ls responsabilitzi de les conseqüències de les seves actuacions, sempre des de l'estima, el respecte i la individualitat de cadascú.

La cura personal de cada jove va unida a l'acompanyament del grup del qual en forma part ja que és un espai de socialització i normalització de conductes. Un moment de treball educatiu significatiu serà la **tutoria grupal** com l'espai privilegiat de resolució de conflictes, de treballar les competències d'autonomia, responsabilitat, iniciativa i presa de decisions grupals.

L'ambient a les UEC, càlid, comprensiu, amb grans dosis d'empatia davant les situacions dels alumnes, procurant que la seva estada al recurs sigui **el punt de**

partida 0, sense que totes les vivències anteriors l'etiquetin, li possibilitarà començar de nou, així se li diu i se li fa viure, i aprofitar l'ocasió que se li dóna i que ell decideix acceptar.

Treballar **els límits**, necessaris per regular una bona convivència i tenir un bon autocontrol, des de la implicació dels propis alumnes i la interiorització de les normes de convivència, en la fixació de les quals sovint han intervingut ells mateixos a través de diferents estratègies: participar en l'establiment de normativa, pactar la fixació de les sancions, donar sempre el mateix tipus de respostes davant situacions similars per tal que els nois/noies vegin l'utilitat dels mateixos, independentment de qui hagi comès la falta.

Afavorir les relacions entre iguals dins del grup es pot convertir en una estratègia amb un gran potencial educatiu ja que és de cabdal importància per a ell en aquest moment.

Cada entitat realitza el currículum i l'horari a partir d'un projecte que combina:
Treball a l'Aula: A les aules es treballen les matèries més instrumentals i competències bàsiques a partir d'una adaptació curricular. Cada alumne disposa d'un Pla Individualitzat a partir del qual se l'avalua i valora el seu progrés partint sempre del nivell on es troba (personal, maduratiu, acadèmic, manipulatiu...) amb la vista posada en la consecució de les competències de l'Ensenyament Secundari Obligatori.

Treball als Tallers: En aquests es desenvolupen els aprenentatges de caire més pràctic relacionats amb les diferents matèries. Les entitats ofereixen una varietat de tallers depenent de la tipologia d'alumnes, del seu nivell de destresa i manipulació (electricitat, fusteria, ceràmica, cuina, teatre, pintura, soldadura,...), de les especialitats professionals escollides...

5. ORGANITZACIÓ I ESTRUCTURA DE LES UEC

5.1 RÀTIO I ORGANITZACIÓ DELS GRUPS

Tenint en compte el perfil d'alumnes que atén la UEC, la ràtio d'1/6 ha demostrat que pot garantir una atenció educativa adequada a les necessitats de cada alumne.

Els alumnes es poden agrupar segons els criteris de cada centre. Abans es fa una observació de l'alumnat i al llarg del curs es poden anar modificant els grups en funció dels rendiments i resultats. En funció de les activitats programades, internes o externes, es poden fer agrupaments diferents (sortides culturals, excursions lúdiques, activitats esportives, compartir i col·laborar en espais d'aprenentatges concrets...)

L'atenció individualitzada i les tutories són eines fonamentals i indispensables per poder donar respostes a les diverses necessitats de cada alumne de la UEC.

5.2 ESTRUCTURA DE L'EQUIP EDUCATIU I PERFILS PROFESSIONALS

L'equip educatiu és el conjunt de totes les persones que a partir de les funcions i responsabilitats específiques intervenen en els diferents àmbits educatius, relacionant-se i incidint en el procés d'ensenyament i aprenentatge i afavorint un creixement emocional i sòcio-afectiu equilibrat de cadascun dels alumnes que deriva el Departament d'Ensenyament.

L'equip educatiu ha de donar una resposta global i coherent afavorint la consecució dels objectius generals del Centre a partir de la implicació en el desenvolupament de les programacions i amb el desenvolupament de l'acció tutorial de cadascun dels alumnes.

L'equip ha de tenir la capacitat d'impulsar i transmetre uns continguts i aprenentatges curriculars adequats a les característiques dels joves adolescents, i també de relacionar-se positivament amb ells.

També ha de tenir la capacitat de garantir uns continguts pràctics i manipulatius, amb

un domini de la matèria que s'imparteixi des de la vessant més pràctica possible. L'equip educatiu també és un model de relacions positives. Eduquem individualment però també com a grup. Com a equip, hem de crear un ambient educatiu.

La tasca educativa es coordinarà mitjançant les reunions setmanals. L'objectiu d'aquestes ha de ser la coordinació entre els diferents membres de l'equip sobre continguts, normatives i estratègies educatives.

El perfil interdisciplinari dels professionals de l'àrea educativa garantirà uns continguts més extensos i adequats a les característiques dels alumnes de la UEC, donant respostes adequades a les seves necessitats formatives i d'acompanyament socioeducatiu. En aquest perfil podem encabir aquells llicenciats de psicologia, pedagogia i psico-pedagogia, mestres d'ensenyament primari o diplomats en educació social, amb experiència contrastada en el camp social.

Per poder garantir que els continguts manipulatius i pràctics siguin el més professionalitzadors possibles, és important que els professionals de l'àrea de tallers a més de tenir un coneixement extens i contrastat de la matèria professional, avalin també una experiència contrastada en el camp educatiu i formatiu.

Per totes aquestes característiques, el nostre model proposa uns equips de professionals de les UEC que puguin cobrir les següents funcions:

- Director/a pedagògic: és el responsable de la coordinació i organització del propi projecte, assumint les tasques de representació de la UEC. Gestió dels recursos humans i planificació horària i supervisió tècnica del projecte. També és el responsable de la relació a nivell tècnic amb el Departament d'Ensenyament.
- Administrador/a: s'encarrega de totes aquelles tasques relacionades amb la gestió de la comptabilitat i recursos.
- Tutor/a: és el responsable de fer un seguiment individualitzat i grupal de cada alumne, treballant el seguiment continu de les actituds, comportament i desenvolupament formatiu i cognitiu. També és l'encarregat de mantenir

contacte directe amb les famílies i coordinacions amb tots els agents que treballen amb l'alumne (EAP, Institut, SSAP, EAIA, DAM, CSMIJ, DAM...). És l'enllaç entre l'alumne i l'equip.

- **Mestres de taller:** són els responsables de portar a terme l'àrea específica de les competències professionalitzadores bàsiques, essent peça clau per al desenvolupament formatiu i maduratiu de cada alumne.
- **Educador docent:** és el responsable d'impartir les àrees instrumentals.

Segons les dimensions de les UEC, algunes d'aquestes funcions poden recaure sobre una mateixa persona.

5.3 SEGUIMENT INDIVIDUALITZAT I DERIVACIÓ

El/la tutor/a ja s'ha dit que és el responsable de fer el seguiment continu de l'alumne a la UEC. Vetlla perquè l'alumne s'adapti adequadament al recurs UEC i a la vegada fa que es porti a terme el pla de treball individual pactat pels diferents agents socioeducatius.

El procés de derivació d'un alumne a la UEC és un procés que ha de ser molt estricte, amb garanties de que és el perfil susceptible per a un treball integral a la UEC. Aquesta derivació la realitza l'EAP de referència de cada institut, seguint el protocol establert en les Disposicions del Departament d'Ensenyament. Es valoren les característiques de l'alumne i de les UEC per tal que l'adaptació i resultats puguin ser el més òptims possibles. L'Institut, a través del seu referent, ha de participar activa i positivament amb la UEC.

Per poder fer efectiu l'ingrés de l'alumne a la UEC, s'han de realitzar com a mínim una reunió de coordinació amb el tutor referent de l'Institut, i una reunió amb la família de l'alumne amb l'objectiu de presentar la UEC i fer una primera acollida al nou alumne. En alguns casos convé intercanviar informació amb l'EAP o els Serveis Socials.

5.4 ESCOLARITZACIÓ COMPARTIDA

Cal definir en cada cas per part dels agents participants en el pla educatiu de l'alumne els continguts de l'escolarització compartida i pactar amb l'adolescent el seu compromís i participació.

Les finalitats mínimes d'aquestes coordinacions són:

- Proposar els objectius i pla de treball a implementar amb l'alumne i el seu entorn.
- Proposar i valorar, si existeixen, les possibles activitats compartides i/o el retorn a l'Institut.
- Coordinacions amb d'altres agents que intervenen en l'entorn social i familiar de l'alumne.
- Avaluar el procés educatiu de l'alumne.

6. EL TREBALL EN XARXA

Les Unitats d'Escolarització Compartida són un recurs dinàmic. És a dir, que es troben en constant revisió i adaptació en funció de les noves necessitats que van apareixent, els problemes que es van detectant i les millores que es poden anar afegint. Per aquest motiu, és un criteri fonamental de la UEC mostrar-se com un recurs obert a l'entorn educatiu que li és més proper, així com a la comunitat en general. En aquesta línia de treball comunitari, el treball en xarxa esdevé cabdal en la intervenció socioeducativa per a què cada alumne pugui afrontar el seu projecte vital de forma autònoma, positiva i exitosa. Les diferents xarxes implicades en aquest procés són:

Xarxa pròpia de l'alumne: cada noi o noia que participa de la UEC té al seu voltant una xarxa ja establerta que en ocasions caldrà fonamentar i fer forta i en d'altres potser mostrar-ne de noves que ells mateixos puguin triar i establir com a pròpies. Des de la UEC conèixer aquestes xarxes pròpies dels alumnes ajudarà també a entendre les seves realitats i així poder col·laborar en els possibles canvis o variacions que vulguin introduir.

De cara a la seva inclusió social, les UEC promouen la participació en aquelles iniciatives comunitàries del municipi o barri (festes, actes, exposicions, debats, voluntariats) que ajudin a una socialització integral dels joves. Així mateix la UEC proporciona la informació comunitària necessària per a poder participar dels agents socials i grups comunitaris pertinents per a la seva edat i situació. (Casals de joves, clubs esportius, espais de lleure, espais d'estudi, etc.).

Xarxes pròpies de la UEC: Dins de les xarxes pròpies de la UEC establim diferents tipus de relacions segons els agents que intervenen: els directes i els indirectes.

Agents directes: La relació es basa en la coordinació i el treball conjunt dels aspectes acadèmics i pedagògics.

- Tutor/a o psicopedagog/a de l'institut de referència de l'alumne, així com els altres professionals de l'institut que puguin intervenir en el PI de l'alumne.
- Membre referent de l'EAP i/o treballador/a social d'aquest equip.
- Inspecció educativa de la zona geogràfica i de la UEC.

Agents indirectes: La relació s'estableix a partir d'altres necessitats que manifesta el noi/a relacionades amb aspectes socials, psicològics, jurídics, assistencials i/o laborals. Aquests agents actuen de manera indirecta en el procés de derivació i seguiment acadèmic i intervenen a nivell particular amb l'alumne i la família d'aquest.

- Serveis Socials d'Atenció Primària (SSAP)
- Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA)
- Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ)
- Justícia Juvenil (DAM, Centres Educatius règim tancat, ...)
- Centres i institucions residencials (CRAE, Centres Acolliment)
- Centres de dia i Centres Oberts
- Sector públic i privat (pràctiques pre-laborals)
- Programes post obligatoris (PQPI, Serveis d'orientació formatius i laborals)
- Serveis educatius dels ajuntaments
- Serveis educatius del Departament d'Ensenyament. (LIC, CRP, ...)
- Entitats del barri o municipi
- Agents policials (mossos d'esquadra, policia local)

La UEC es coordina amb tots aquests agents per tal de donar resposta a les necessitats sorgides en el procés educatiu i personal de cadascun dels alumnes. La informació bidireccional és bàsica per poder donar resposta a les necessitats educatives. La sistematització de la informació és la peça clau de la bona relació. En tots els casos quan els alumnes arriben a la UEC caldria que arribés també la informació real de la situació individual de cada alumne i de l'atenció que reben i/o han rebut, per a poder elaborar el pla d'acció necessari en cada cas més adient a la situació real de cada noi o noia. Aquest traspàs d'informació caldria que fos sempre abans de l'entrada de l'alumne i complementari als informes que es realitzen per justificar la derivació de l'alumne a la UEC. Aquest traspàs d'informació s'ha de dur a terme al llarg de tota l'estada del noi o noia a la UEC mostrant l'interès necessari que aquests casos requereixen i establint un protocol definit i estable de les coordinacions.

7. ELEMENTS DE QUALITAT

Volem ressaltar en aquest apartat els elements més significatius del projecte de les UEC i que són els que possibiliten en gran mesura que el projecte sigui exitós.

1. El model d'acompanyament ofert als alumnes basat en una atenció individualitzada i una concepció personalitzada cuidant cada alumne des de la seva situació i necessitat.

És condició “sine qua non”. La ràtio reduïda permet oferir un projecte educatiu a mida alhora que una atenció i seguiment molt personalitzat tenint cura dels diferents aspectes de la personalitat.

Les situacions de bloqueig, baixa autoestima, desmotivació, problemàtiques personals que porten els adolescents de les UEC, fan necessària una intervenció global sobre totes les dimensions de la persona, no tant sols a nivell acadèmic.

Trobem prioritari establir el vincle amb els nois/es; a partir d'aquest, podem diagnosticar i dissenyar el projecte educatiu individual, acompanyar-lo en la seva implementació, sostenir-lo en els objectius pactats, valorar els petits avenços realitzats, transmetent així, la convicció de què el canvi és possible, que hi ha un futur per a ells, provocant el canvi, lent però constant.

Les UEC fa temps han fet l'opció de treballar amb la diferència, com a principi enriquidor, no discriminador de la persona, educar per acceptar la diferència i establir estratègies diverses de treball directe que s'adeqüin a les capacitats i les necessitats de la persona que estem atenent.

2. Metodologia pràctica i manipulativa basada en tallers professionalitzadors i treball per projectes.

L'aprenentatge mitjançant l'activitat pràctica als tallers és una de les característiques diferenciadores i de qualitat de les UEC. El currículum dissenyat amb tallers, permet donar resposta educativa a la diversitat.

La metodologia pràctica basada en l'acció i experimentació afavoreix l'èxit escolar i personal a nois i noies que podrien quedar al marge del sistema educatiu ordinari.

Els treballs que es realitzen són projectes que mobilitzen els sabers, destreses, habilitats personals i motivació per a l'adquisició de nous coneixements i propicien experiències d'aprenentatge satisfactori. Si cada peça en sí és un projecte individual, la transversalitat de tallers permet elaborar projectes globals. L'estructura i organització de la UEC també permet el treball per projectes implicant diferents tallers amb l'objectiu de realitzar un treball comú com a suma d'habilitats, destreses, aptituds individuals per a l'obtenció d'un resultat col·lectiu.

Els tallers són espais físics contextualitzats que augmenten la motivació dels joves i predisposen al treball seriós. Són espais que faciliten el contacte directe amb activitats que permeten tenir una continuïtat en el futur immediat dels/les joves i que poden derivar en l'aprenentatge d'oficis. També aporten eines per a la incorporació a la vida adulta de manera autònoma.

El treball pràctic permet emfatitzar els continguts procedimentals, actitudinals, així com l'adquisició de competències bàsiques transversals, específiques i professionals.

3. La professionalització dels equips educatius oferint una intervenció de qualitat dissenyada, implementada i avaluada des d'un treball en equip.

Per a que els itineraris dels alumnes participants en els projectes de les UEC siguin itineraris de creixement optem per uns equips cada vegada més professionals, que comprenguin el recurs des de la seva multidimensionalitat i amb unes condicions de treball que els permetin realitzar el treball educatiu amb uns nivells de qualitat adequats.

Ningú pot negar els avenços i millores d'aquests últims anys en el reconeixement i integració d'aquest servei però cal seguir avançant per situar els equips educatius de les UEC en condicions semblants a d'altres professionals de l'educació.

Des de la FEDAIA sempre hem afavorit els processos de formació permanent dels equips educatius així com la reflexió en comú sobre la pràctica des d'una perspectiva d'investigació en l'acció, que afavoreix una diversitat enriquidora de punts de vista.

4. La intervenció educativa des d'un treball en xarxa amb els diferents serveis socioeducatius implicats en els processos dels alumnes.

Els projectes de les Unitats d'Escolarització Compartida són ubicats en un context local que, a través del treball en xarxa, es participa, col·labora i coordina amb tots els altres recursos existents per optimitzar el treball realitzat amb els diferents usuaris. D'una banda ens trobem amb els diferents agents socioeducatius que cal fer confluïr en el mateix pla d'actuació de cada jove (Escola, EAP, Serveis Socials, EAIA, Justícia Juvenil...). És en la confluència d'aquestes sinèrgies que el projecte guanya en eficàcia i eficiència.

D'altra banda ens trobem amb tota la xarxa de participació dels seus contextos específics de barri, poble o ciutat. Espais on ells poden desenvolupar-se com a persones i exercir la seva ciutadania de forma activa. Amb tots aquests recursos (casals de joves, biblioteques, centres cívics...) l'equip de la UEC es converteix sovint en motor d'aquest treball en xarxa i si més no en col·laborador actiu.

5. El treball amb les famílies treballant en línia de coresponsabilització dels processos educatius dels seus fills.

Les realitats familiars dels alumnes de la UEC sovint són complexes. El cansament, la frustració, el desànim s'instal·len més d'una vegada en els pares i mares que perden expectatives respecte al procés personal i educatiu del seu fill destinatari de la UEC.

Que la família senti una acollida càlida i un missatge d'esperança sobre el futur del seu fill ha de ser el punt de partida de la relació que es crearà a partir d'ara amb ells.

En aquesta relació, la família trobarà un espai on poder compartir les seves angoixes i preocupacions, on poder contrastar les actuacions educatives realitzades a casa i al centre educatiu, on compartir el diagnòstic de les situacions, ajustar expectatives, sostenir el procés, avaluar els avenços i orientar el futur. Es va configurant així un acompanyament a la família que enforteix la seva coresponsabilització en l'educació del seu fill adolescent.

6. Un plantejament inclusiu de les UEC treballant per retornar els alumnes al Sistema Educatiu evitant així processos d'exclusió

El procés de socialització adequat dels joves de les UEC demana situar-los el més aviat possible en àmbits normalitzats. La proposta educativa pretén que adquireixin les competències necessàries per retornar a alguna de les ofertes del Sistema educatiu ordinari. Cobra especial rellevància el procés d'orientació acadèmica i laboral de cara a trobar per a cadascú l'espai educatiu més adequat per continuar el seu procés en acabar la UEC.

7. Un projecte en contínua innovació

Les UEC s'han de tractar com a projectes innovadors perquè curs rere curs s'aposta per a la millora o modificació de cada àrea, intentant arribar als perfils tant singulars i variats en cada UEC. Aquesta varietat de perfils va canviant i evolucionant i com que el pas per la UEC acostuma a ser d'un o dos cursos, l'alumnat és molt canviant i les UEC ens anem adaptant per poder donar resposta a les diferents problemàtiques que se'ns plantegen. Innovem les àrees d'instrumentals i les àrees de tallers, oferint i adaptant aquests a les necessitats i realitats que ens demana el món laboral.

8. AGRAÏMENTS

La realització d'aquest document ha suposat moltes hores de treball i dedicació que de forma desinteressada han aportat professionals d'entitats que treballen en Unitats d'Escolarització Compartida i que participen de la Comissió de UEC de la FEDAIA. Al llarg dels últims anys aquests professionals han dut a terme reunions mensuals en les què han aportat el seu coneixement i la seva experiència fonamentada en una llarga trajectòria de treball en aquests serveis.

El debat, la reflexió i la participació d'aquests professionals ha estat clau per poder elaborar aquest document que presentem. Degut a aquest procés participatiu en què han intervingut diferents persones, agraïm molt sincerament tota la tasca desenvolupada per tots els professionals d'entitats de la Comissió de UEC que han treballat pel bé comú aquests últims anys, especialment:

Associació CEPS
Associació Educativa Vall del Terri
Associació Prosec
Casal dels Infants
Centre Esclat Bellvitge
Centre de Formació i Prevenció
Col·lectiu de Cultura Popular
Fundació ACIS
Fundació ADSIS
Fundació Comtal
Fundació Main
Salesians Sant Jordi
SUARA

I a tots els educadors i educadores que dia a dia estan fent atenció directa a les nostres UEC.

C/ Caballero nº 79, 1er B, 08014 Barcelona
Telèfon: (93) 336 72 65, Fax: (93) 263 55 10
fedaia@fedaia.org / www.fedaia.org